

(Fortsat fra 1ste Side).

acres Land, kun findes knapt 8 Millioner Mennesker (disse Tal gælder kun England og Wales). En saadan Befolkningsfordeling maa nødvendigvis give sig Udtryk i en forholdsvis stor Pengeindtægt med forholdsvis ringe Købekraft; vi véd jo udmærket fra dette Land, at en Byindtægt paa 5000 Kr. ikke er meget mere værd end 3000 Kr. for den, der lever og arbejder paa Landet — et Forhold, som Bønderne i Parantes bemærket altid overser, og som fører til deres ganske forkerte Opfattelse af Bybefolkningens Værdighed.

En saadan Sammenstuvning af Folk som i London maa nødvendigvis føre til enorme Huslejer, til et stort Budget for Transport, for Maaltider udenfor Hjemmet, for Surrogater for frisk Luft (Søndagsudflugter) m. m.; den enkelte Ting bliver saa urimelig kostbar, fordi saa mange Hænder maa skaffe den frem og maa bære den paa Bordet. Men dertil kommer saa for den engelske Middelfald den Omstændighed, at saa mange af den paalægges sig selv uhyre »Standsgifter«; en af de betydningsfuldeste af disse er Skoledgifterne til deres Børn; en Engländer af Middelfalden kan ikke uden at deklassere sig undlade at sende sine Børn først i privat Forberedelseskole og dernæst paa Kantskole, og begge Steder er han Genstand for det mest ubluferdige Opdrækt. Men han bærer sin Byrde i lykkelig Bevidsthed om, at hans Børn derved kommer i bedste Selskab, muligvis mellem Sønner af Hertuger og Markiser.

Hertil kommer, at Skattebyrden er tung, navnlig som Følge af de vældige Militærgiffter og Udgifter til Statsgældens Forrentning og Amortisation; England kan glæde sig over at være det Land, der har den største Statsgæld i Verden. Alt i alt bliver Resultatet det, at den engelske Middelfald i det store og hele sikkert fører en Tilværelse, som en Mand af samme Stand paa Fastlandet næppe har nogen Grund til at misunde ham. Kun den egentlige Rigmandsklasse er i Realiteten misundelsesværdig, en herligere Tilværelse end de Folk fører, har næppe været nogen beskæret siden Rom under Kejserne.

Til Gengæld er Underklassens Lod i England trist og elendig. Af de ovenfor anførte Tal fremgaar det, at den engelske Underklasse er forholdsvis fattigere end den danske, ikke desto mindre har den forholdsvis mindre Indtægt. De anførte Tal for Underklassens Indtægter er ganske vist til dels netop, idet Statistiken er meget mangelfuld paa dette Område, men i det store og hele slaar de utvivlsomt til. Ogsaa for Underklassen medfører Livets Dyrhed og Byllets Indviklethed i England, at dens Levefod faktisk er saa meget lavere, end Tilfældet er for Underklassen i Skandinavien og andre Lande paa Fastlandet.

Afgrundens Folk.

Næppe noget andet Sted i Verden ser man de virkelige Resultater af den moderne kapitalistiske Udvikling saa klart som i London. Man ved at Produktionsevnen er steget enormt, at de faste og de mobile Rigdomme er mange Gange større end for 100 Aar siden; men dette viser sig blot i, at Overklassen og den velstillede Middelfald er saa meget rigere end de tilsvarende Klasser for i Tiden; det jævne Folk derimod er i det store og hele daarligere stillet.

Ja, en betydelig Del af dette Folk er saa langt nede, at man med Rette kan betegne dem som »Afgrundens Folk« — de Folk, Jack

London har skildret paa en saa gribsende Maade i sin berømte Bog af dette Navn. Det var i 1902, han levede i de londonske Slumkvartaler for paa Stedet at iagttage den uhyggelige Hungersnød og Hjelpløshed, der fandtes i Verdens rigeste By, den Gang Centret i den internationale Handel, Søfart, Kolonisation og Politik.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede var Forholdet det, at Størsteparten af den britiske Underklasse førte en elendig Tilværelse end mange primitive Folkslag. Jack London skriver saaledes »Medens Inuitterne (et primitivt Folkelag i Alaska) kun lider Nød i daarlige Tider, er der ogsaa Nod blandt Engländerne i gode Tider; ingen Inuit mangler Brændsel, Klæder eller Husly, medens Engländerne stadig maa kæmpe for disse tre Ting. De fleste Engländer lider under daarlige Boligforhold, lever i usle Huse, har ikke Brændsel nok til at holde sig varme, og de er utilstrækkelig paa-kledt. Et konstant Antal har aldrig Tag over Hovedet og maa sove ude under aaben Himmel. Vinter og Sommer kan man finde Masser af dem paa Gaden, rystende i deres elendige Pjalter. I gode Tider lykkes det de fleste af dem at faa nok til at spise, i daarlige Tider dør de af Sult.«

Det var en Katastrofe for et Menneske at blive syg, en endnu større at blive gammel, og enhver, der var Invalid eller ramtes af et Ulykkestilfælde eller af Arbejdsløshed, sank uheldigvis ned i Afgrunden. I Begyndelsen af dette Aarhundrede bedredes Forholdene vistnok noget for de daarlige stilledes, idet der gennemførtes forskellige sociale og sundhedsmæssige Foranstaltninger, ikke mindst paa Grund af det Pres, det i 1900 stiftede Arbejderparti lagde paa Myndighederne. Men i en, der mener, at den londonske Massefattigdom er et Fænomen, som hører Fortiden til, behøver blot at foretage en Runde gennem Eastend eller Byens sydøstlige Kvartaler, og han vil hurtigt blive overbevist om, at den eksisterer fuldt vel den Dag i Dag. For hvert Skridt han gaar, vil han blive mindet om Jack Londons Skildringer; der er intet at lægge til eller trække fra — Forholdene maa i de senere Aar have forværret sig saaledes, at de nu ikke er bedre end ved Aarhundredets Begyndelse; ja, jeg vil gætte paa, at de er værre end dengang.

Og hvordan skulde det kunne være anderledes; gennem mange Aar har Boligbyggeriet — hvad Arbejderboliger til overkommelige Priser angaar — været standstødt (bortset fra en ganske kort Periode), saa Boligforholdene er kommet ned paa et saa lavt Niveau som vistnok ingsinde for. Hertil kommer Eftervirkningerne af Krigen og de daglige Virkninger af den Krise, der er i Færd med at ødelægge saa meget for England og da særlig for Englands Arbejderklasse. Og endelig den Omstændighed, at de Reaktionen i England som i andre Lande afvikler de sociale Hjelpeforanstaltninger, der tjener til at afbøde en Del af de værste Ulemper, den kapitalistiske Økonomi medfører. Intet Under, at den rent elementære menneskelige Elendighed nu synes at antage et stedse større Omfang for hver Dag.

Overalt i London møder man tallose Symptomer paa denne Elendighed: udtæret Gamlinge; raktiske Børn i snavsede Pjalter; Skarer af Hjemløse, der sover i Parke og på Gaderne og sidder paa Benkene udenfor om Natten. Paa en Natur langs Hyde-Park kan man f. Eks. se følgende: paa en Benk sidder et gammelt Ægtepar

med Fødderne indsvøbt i Avispapir til Værn mod Natteskuden; paa næste Benk en midaldrende Mand med sin Kone og en 10-Aars Dreng; Barnet ligger sammenkrøbet og sover med Hovedet paa den Byt, der udgør Familiens hele jordiske Ejendom; Manden har været arbejdsløs i over et Aar. Og saaledes videre; en Invalid (begge Ben skudt af) har smidt sig paa Fortovet med Hovedet op mod Park-Gitteret, da alle Bænke er optaget af Folk, der har været hurtigere i Vendingen.

Underklassen lider sikkert mere af Mangel paa Varme, Tag over Hovedet og utilstrækkelige Klæder end af Sult. Af alle Elendigheder er en elendig Bolig vel nok det værste, i hvert Fald for de nordiske Folk, og m. H. T. Boliger er Forholdene i London meget daarlige. De Boliger, der staa til Raadighed for de mange Millioner Mennesker, der er og maa være daarlige Betalere, er smaa, snævre, gammeldags og primitive, snavsede og stinkende. Ikke desto mindre er de overbefolkede i betydelig Grad. Londons Byråds Byggningskomité har konstateret, at en kvart Million Mennesker i London lever i ligefrem sundhedsfarlige Slumkvartaler, i Huse, der er uegnede til Menneskeboliger som Følge af Mangel paa Luft, Lys eller Ventilation eller som Følge af sundhedsfarlige Skavanker. Sundhedsautoriteternes Rygningsinspektion har fornyligt meddelt, at denne Institution i de sidste 5 Aar har inspiceret ikke mindre end 7½ Mill. Huse, og blandt disse erklæret 1½ Mill. for uegnede til Beboelse.

Der har været mange Kræfter i Bevægelse for at løse dette Boligproblem; ogsaa de borgerlige Kredse har jo en vis Interesse i at skaffe bedre Boliger til Underklassen, fordi daarlige Boliger er Arnesteder for smitsomme Sygdomme (særlig Tuberkulose) og for Forbrædelse; saaledes meddeler en Tuberkulosestation i London, at af 766 Patienter havde kun 134 eget Soveværelse, yderligere 179 sov i egen Seng omend i samme Værelse som andre Personer, og Resten maatte dele Seng med et eller flere andre Medlemmer af Familien.

Udgifterne til Bekæmpelse af Sygdomme og til Værn mod Forbrydelser løber som bekendt op til enorme Summer; man skulde synes det var bedre at anvende Pengene til at rense op i Sniltekilderne, og en Overgang synes de borgerlige Kredse ogsaa at ville følge dette Princip, idet der blev bevilget betydelige Summer til Boligbyggeri. Men nu synes der at være sket et Omslag heri, man sparer Tilskudene til Byggeriet og søger at formindske Udgifterne til Sundhedsvæsen og Justits endda, nemlig ved simpel Nedskæring.

Man synes at have opgivet at løse Boligproblemet og at indskrænke sig til rene Skinforanstaltninger; af de 1½ Mill. Huse, som Sundhedsautoriteterne erklærede for uegnede til Menneskeboliger, blev saaledes 1¼ Mill. efter mindre Reparationer atter erklæret for brugelige, og kun godt 3000 (tre Tusinde) af en og en halv Million) blev nedrevet og erstattet med ny Boliger. Dette kan næppe karakteriseres som andet end en Skinforanstaltning.

Nu maa det indrømmes, at man ikke løser Boligproblemet ved at bortrydde Slumkvartalerne; Resultatet er blot, at man jager en Masse Mennesker paa Gaden, som kun er i Stand til at betale nogle faa Kroner for Husly. Af samme Aarsag maa de forskellige Boligprogrammer, der har været fremme, nødvendigvis køre fast. Hvad hjælper det at bygge lange Rækker af Huse, naar Underklassen ikke kan betale de nødvendige Lejesummer. I

Udkanten af London er der mange Smaahuse tilsalg eller tilleje, og dog er der en uhyre Boligløst, — altsaa en Tilstand svarende til den, man kender fra mange Byer paa Fastlandet. Sagen er, at en saa betydelig Del af Underklassens Indtægter svigter, enten ganske ligefrem fordi Daglonnen afkortes som Følge af ringe Beskæftigelse, Sygdom, Invaliditet, Alderdom, Ulykkestilfælde etc., eller fordi Livsforholdene er for dyre, ikke blot Boliger, men ogsaa Klæder, Lys, Varme. Alerede for Krigen var Arbejdslønnen lav i England, efter en eksempelvis økonomisk Udvikling kunde Verdens rigeste Land kun byde sine Minearbejdere 34 shillings (a ca. 90 Øre) om Ugen, en Dokarbejder noget lignende, faglærte Arbejdere i Maskin- og Skibsbygningsindustrien samt i Byggeindustrien omkring 40 shillings og ufaglærte Arbejdere i de samme Industrier 23—25 shillings.

Arbejdsløsheds gennemsnitlige Stigning siden 1913 til nu svarer nogenlunde til Prisniveauets Stigning (nemlig ca. 75 pCt.). Der er dog betydelige Forskelle i de forskellige Industrier. Her skal anføres nogle Tal for, hvormed Uge-lønnen andrager, forsaavidt den paagældende Arbejder har haft fuld Beskæftigelse: Minearbejdere 55 sh. (kun svarende til en Stigning paa godt 60 pCt. siden 1913), Arbejdsmand ved Jernbanerne et lignende Beløb, Sporvognsmænd 65—75, Kuske 50—60 sh., Dokarbejdere 65—70, faglærte Arbejdere i Byggeindustrien 74 sh., ufaglærte Byggearbejdere 56, faglærte Folk ved Maskin- og Skibsbygning 56—60 (en Stigning paa kun ca. 50 pCt. siden 1913), ufaglærte i samme Branche 38—40 sh.; i Tekstil- og Beklædningsindustrien er en Uge-løn paa omkring 50 sh. almindelig for Mænd, omkring 30 for Kvinder.

Disse Beløb er i sig selv lave nok, naar man tager i Betragtning, hvor dyrt Livet er — og ogsaa var for Krigen — i et Land, hvis Indbyggere for Størstedelen er klumpet sammen i Byer, og som derfor udpumper gennem høj Husleje, lang Transport fra og til Arbejde osv. Men det, der virker saa ødelæggende for den britiske Arbejderklassens økonomiske Status er dette, at fuld Beskæftigelse Aaret rundt nærmest er en Sjældenhed, ikke alene er den egentlige Arbejdsløshed meget stor (1—2 Mill. Mand), men en Mængde Arbejdere arbejder kun nogle faa Timer om Dagen eller nogle faa af Ugens Dage. Masser af Arbejdere tjener derfor kun 20—30 sh. om Ugen, heraf sluger Huslejen ca. Halvdelen — og Guderne skal vide, det er en daarlige Lejlighed, der faas for de Penge —, et betydeligt Beløb fragaar til Forsikringer af alle mulige Arter, til Transport osv., Familien skal ogsaa have Mad i Livet, selv om den er billig og derfor slet og usund; hvordan en saadan Familie ser ud i Klæderne eller hvordan deres Hjem ser ud, kan man forestille sig.

Yderligere maa man erindre, at kun knapt Halvdelen af Englands Arbejdere er organiserede og saaledes undergivet Fagforeningens Værn, Resten sælger sikkert i det store og hele deres Arbejdskraft for en Silik. Mai har ikke været mange Timer i England, for man mærker, hvor uendelig lidt den menneskelige Arbejdskraft er værd udenfor Fagforeningens Rayon, dette hænger selvfølgelig sammen med den Overflod af Arbejdskraft, der her er presset sammen paa et ringe Landområde. Overalt ødsles

der med Arbejdskraft, der er overfyldt i Erhverv som Plakamatend, Avis- og Tændstiksalgere, Folk, der maler Billeder paa Fortovsfilmserne eller forlyster Gadepublikummet med alle Slags Kunstner, — og Resultatet er selvfølgelig en uaaledelig ringe Indtægt for dem alle. Naar saa hertil regnes alle de gamle, der nu opbeholder 10 sh. om Uge (Alderdomsforsikringsprincippet er nu gennemført i England), de helt arbejdsløse, der opbeholder 18—30 sh., eventuelt — hvis de har været understøttet i længere Tid — slet intet, begriber man, hvilket mægtigt Antal de virkelige Fattige i England løber op til. Og dette store Antal Mennesker er henvist til at leve af daarlige Føde, bo sammenstuvet i slette og snævre Boliger, klæde sig i Laster, i bedste Fald i brugte Klæder og til at fryse Vinteren igennem.

Det er derfor intet Under, at dem der har set Napoli — der dog ellers regies for en af de elendigste Byer i Europa, ja nærmest hørende til Afrika — Gang paa Gang mindes om denne Bys Befolkning, naar han ser den londonske, samme Op-hobning af menneskelige Væsen, samme Pjaltethed og Fattigdom, samme elendige Boligforhold, Smuds og Stank; det er ikke alene i Napoli, man ser Mennesker skrumple af Sted i Bunden af snavsede Transportvogne midt i en afskyelig Halmubank, undertiden synes man, det londonske Proletariat er af samme Race som det neapolitanske, idet det for en stor Del bestaar af smaa Mennesker.

I hvert Fald, den neapolitaniske Proletar er utvivlsomt lige saa laset som sin londonske Lidelæsesfælle, men han er utvivlsomt sundere. Medens Londonerens Hud er graa og sygelig og hans Tænder næsten altid ødelagte (engelsk Syge?) er Italienerens Hud brun og blank og hans Tænder hvide og stærke. En ganske naturlig Forskel, thi det er langt lettere at være fattig i et varmt og solrigt Land end i et koldt og taaget. Den engelske Proletar maa da søge sin Trøst i at han tilhører en rig og mægtig Nation, medens Italieneren tilhører en fattig Nation, — selv om denne Forskel i Rigdom og Magt kun viser sig deri, at den italienske Over- og Middelfald er fattig i Sammenligning med den britiske. Underklasserne i de 2 Lande er i Hovedsagen stillet nogenlunde ens. Dette lyder besynderligt, ja usandsynligt. Men det er rigtigt, og det siges os, at de Linjer og Principer, England har fulgt i sin Igrønske Udvikling, næppe har været saa fuldkomne, som National-Økonomer og Sociologer af den liberale Skole har doceret i et og et halvt Aarhundrede.



Giftermaalet blev udsat.

En Missionær fra Afrika fortæller følgende:

En Dag kom en gammel Hovding til mig med to Koner, en ung og en gammel. Han bad om at blive optaget i Kirken. Jeg fortalte ham, at vi ikke tillod en Mand at have mere end en Kone.

Han gik bort, men kom Ugen efter tilbage med den unge Kone — begge var øjensynlig i godt Humør — og sagde:

»Nu mig blive døbt — mig god nok nu. Men hvor er din gamle Kone? spurgte Missionæren.

»Aah, hun ogsaa god nok — mig spiste hende op, svarede det gamle Uhyre roligt.

Hans Optagelse i Kirken blev udsat paa ubestemt Tid.

Givt af socialdemokratiskum folegum.

Bladstjörn:

M. S. Viðstein (dyrgardmarður) og Anton Nielsen (bráfengis). Prentað i prentsmiðju »Föroya Social-Demokratis, Tórshavn.